

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, КРИМІНОЛОГІЯ, КРИМІНАЛІСТИКА, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

УДК 343.5

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2025-4-7>

Максимович Роман Львович,

кандидат юридичних наук, професор,

професор кафедри кримінально-правових дисциплін

Навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності

Львівського державного університету внутрішніх справ

вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9796-998X>

ОКРЕМІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЗАКОННЕ ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ

Анотація. Стаття присвячена з'ясуванню окремих питань відносно незаконного заволодіння транспортним засобом. Аналізуються особливості висвітлення даного питання за чинним кримінальним кодексом України. Наведено поняття «незаконне заволодіння транспортним засобом». Окреслено суміжні склади кримінальних правопорушень. Наведено випадки, коли за вчинення незаконного заволодіння транспортним засобом призначається додаткове покарання у вигляді конфіскації майна. Зазначено ознаки основного складу злочину та особливо-кваліфікованого складу злочину. Продемонстровано вплив мотиву і мети вчинення кримінального правопорушення на розмежування відповідних суспільно небезпечних діянь. Акцентовано на тому, що метою незаконного заволодіння є його вилучення у власника чи користувача всупереч його волі з будь-якою метою. З'ясовано основний родовий та безпосередній об'єкт кримінального правопорушення. Визначено, що родовим об'єктом складу злочину «незаконне заволодіння транспортним засобом» є безпека руху та експлуатації транспорту. Визначено, що основним безпосереднім об'єктом виступають відносини власності, а додатковим факультативним об'єктом може бути безпека функціонування транспортних засобів, життя і здоров'я людей. Визначено способи вчинення кримінального правопорушення «незаконне заволодіння транспортним засобом». Під час шахрайства також не можна вважати, що заволодіння майном здійснюється всупереч волі потерпілої особи. У випадку вчинення особою такого кримінального правопорушення, як вимагання, слід розуміти, що для нього характерним є те, що отримання суб'єктом майна, права на майно чи здійснення на його користь дій майнового характеру відбувається також ніби за волею потерпілої особи, водночас це волевиявлення не є справжнім, а є спотвореним і становить реакцію на дії вимагателя, які полягають у протиправній вимозі передати майно під погрозою насильства щодо потерпілого чи його близьких родичів, обмеження їхніх прав, свобод або законних інтересів, пошкодження чи знищення їхнього майна або майна, що перебуває в їхньому віданні чи під охороною, а також розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажать зберегти в таємниці. Таким чином, при здійсненні такого кримінального правопорушення, як вимагання, аналогічно немає підстав вважати, що відповідне суспільно небезпечне діяння здійснюється всупереч волі потерпілої особи, як це передбачено пунктом 1 примітки до статті 289 КК України щодо незаконного заволодіння транспортним засобом. Що стосується таких теоретично можливих способів незаконного заволодіння транспортним засобом, як привласнення, розтрата або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, то вважаємо, що вони також неможливі. Для цих трьох форм розкрадання обов'язково має бути наявне особливе правове становище суб'єкта кримінального правопорушення щодо майна, яке виступає предметом відповідного складу кримінального правопорушення. Таке особливе правове становище суб'єкта складу кримінального правопорушення було підставою для поєднання їх законодавцем в одній статті Особливої частини КК України. У зв'язку із цим, при викраденні майна будь-яким із даних трьох способів не відбувається заволодіння ним всупереч волі власника чи користувача.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення, незаконне заволодіння транспортним засобом, транспортний засіб, об'єкт злочину.

Maksymovych Roman. The unlawful seizure of a vehicle: doctrinal and criminal-legal analysis

Abstract. *The article is devoted to an in-depth examination of specific doctrinal and practical issues concerning the unlawful seizure of a vehicle. The study provides a comprehensive analysis of the manner in which this matter is addressed under the current Criminal Code of Ukraine, with particular attention to the conceptual framework, structural elements, and the system of criminal-law protections applicable to transport-related offenses.*

The concept of unlawful seizure of a vehicle is elucidated through the prism of contemporary legal doctrine and judicial interpretation. The article delineates the essential features of this criminal offense, as well as its correlation with related offenses possessing adjacent legal characteristics. Instances in which the commission of such an act entails the imposition of an additional sanction, specifically the confiscation of property, are identified and discussed. Furthermore, the paper outlines the defining elements of both the basic and especially qualified types of the offense.

Particular emphasis is placed on the role of motive and purpose in the differentiation of socially dangerous acts. It is argued that the principal purpose of unlawful seizure lies in the appropriation or removal of a vehicle from its lawful owner or user, contrary to their will, and for an objective inherently connected with a mercenary or self-serving motive.

The study also specifies the generic and immediate objects of the criminal offense. It is established that the generic object comprises the safety of traffic and the operation of transport, while the primary immediate object encompasses property relations. An additional facultative object may include the operational safety of vehicles and, in certain circumstances, the protection of human life and health.

The article proceeds to identify and classify the principal methods by which the unlawful seizure of a vehicle may be perpetrated.

It is further observed that, in the context of fraudulent acquisition, the unlawfulness of the seizure is not recognized at the moment of transfer – neither by the person delivering the property to the offender nor by third parties. Consequently, in instances of fraud, the acquisition of property cannot be regarded as having occurred against the victim's will.

Similarly, in cases of extortion, the transfer of property ostensibly appears to reflect the victim's voluntary decision; yet such volition is illusory, being distorted under the influence of coercive factors. This distorted will is a reaction to threats of violence directed at the victim or their relatives, restrictions on their rights or lawful interests, or threats of destruction or disclosure of confidential information. Hence, it is argued that extortion, like fraud, does not involve the direct taking of property contrary to the victim's will in the physical or coercive sense traditionally inherent to seizure offenses.

The paper concludes that certain alternative means of unlawful seizure – such as misappropriation, embezzlement, or seizure through abuse of official position – cannot, by their legal nature, constitute the offense in question. These forms of misappropriation presuppose the existence of a special fiduciary or custodial relationship between the perpetrator and the property. Accordingly, in such cases, the act does not involve seizure contrary to the will of the owner or user, and therefore falls outside the doctrinal scope of unlawful seizure of a vehicle.

Key words: *Criminal liability, criminal offence, unlawful taking of a vehicle, vehicle, object of a criminal offence.*

Вступ. На даний час автомобіль є найбільш розповсюдженим мобільним та логістично-ефективним способом індивідуального пересування громадян. В Україні роль автомобільного транспорту важко переоцінити, враховуючи потреби у пересуванні громадян у часи збройної агресії російської федерації щодо України. В сучасних умовах автомобільний транспорт є засобом не тільки пересування, а й доставки продуктів харчування, медикаментів чи військового спорядження, а також засобом порятунку від масованих атак ворога.

За таких умов незаконне заволодіння транспортним засобом заподіює значну шкоду не лише законним інтересам громадян, а й інтересам держави.

Матеріали та методи. Висвітлене питання викликає цікавість у кримінально-правовій літературі. Питанням кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортними засобами присвячували свої наукові праці такі автори як: Данилевський А.О., Дудоров О.О., Мовчан М.О., Навроцький В.О., Щупаківський Р.В. та ін. Здебільшого дане питання досліджувалося в межах суб'єктивної сторони злочину чи зосереджувалась окрема увага на дослідженні окремих складів злочину. Проте постійні зміни в законодавстві, науковий прогрес поєднаний із новелами в законодавстві та в судовій практиці потребують врахування нових аспектів, що дадуть можливість по-новому підійти до вирішення даного питання.

Результати. У Кримінальному кодексі України 1960 р. було передбачено відповідальність за угон транспортних засобів (ст. 215-3). У диспозиції цієї статті йшлося про угон автомобілів усіх видів, мотоциклів, тракторів або інших самохідних машин без мети їх крадіжки. В теорії кримінального права вважається, що у чинному Кримінальному кодексу (далі – КК) України аналогічна норма міститься у ст. 289 «Незаконне заволодіння транспортним засобом» [1, с. 145].

Основна відмінність між цими складами злочинів полягає в тому, що незаконне заволодіння транспортним засобом включає, зокрема, повернення його на власну користь або на користь інших осіб. По-перше, про це свідчить вказівка законодавця на «будь-яку мету» ст. 289 КК України. По-друге, за вчинення кваліфікованого і особливо кваліфікованого складу злочину «незаконне заволодіння транспортним засобом» може бути призначено покарання у виді конфіскації майна. Згідно із ч. 2 ст. 59 КК України конфіскація майна встановлюється за тяжкі та особливо тяжкі корисливі злочини.

Безперечно, що значення об'єкта складу злочину надзвичайно важливе. Правильне встановлення цього елемента складу злочину дає можливість визначити суспільну небезпеку відповідного суспільно небезпечного діяння, належним чином і його кваліфікувати, провести розмежування із суміжними складами злочинів і адміністративними проступками, тощо. Об'єкт злочину – це своєрідна «мішень», по якій спрямоване будь-яке злочинне діяння.

Виходячи із назви розділу XI Особливої частини КК України можна сказати, що родовим об'єктом цього складу злочину є безпека руху та експлуатації транспорту. Спробуємо визначити, що ж є основним безпосереднім об'єктом незаконного заволодіння транспортним засобом. Зокрема, у підручниках з Особливої частини кримінального права вказується, що цей злочин посягає на безпеку руху та експлуатації транспорту [2, с. 368–371; 3, с. 316–321].

Зазвичай по суті, основний безпосередній об'єкт фактично ототожнюється із родо-

вим. Так, В.А. Мисливий вважає, що об'єктом цього злочину є порядок користування транспортними засобами, безпека дорожнього руху, здоров'я і життя людей, а також право власності [4, с. 983].

Дійсно, якщо виходити із загальноприйнятого в теорії кримінального права положення про те, що основний безпосередній об'єкт завжди лежить у площині та в межах родового об'єкта, то з такими позиціями можна погодитися.

Разом з тим, для визначення основного безпосереднього об'єкта незаконного заволодіння транспортним засобом доцільно враховувати, що на даний час переважна більшість автомобілів обладнана сигналізаціями, механічними та (чи) іншими протиугінними засобами. У зв'язку із цим, незаконне заволодіння транспортними засобами, як правило, вчиняються водіями-професіоналами, які часто мають вищий рівень майстерності, ніж власники відповідних транспортних засобів, не перебувають в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, або ж у хворобливому чи втомленому стані, добре знають технічні характеристики транспортних засобів. Особи, які вчиняють цей злочин, не діють демонстративно і не бажають привертати до себе увагу, а тому зазвичай не порушують правила дорожнього руху (не перевищують дозволenu швидкість, не ігнорують забороняючі сигнали і знаки, правильно користуються світловими приборами тощо). Саме тому таким суспільним відносинам далеко не завжди заподіюється шкода або створюється загроза її заподіяння внаслідок вчинення відповідного злочину. Водночас власник або законний користувач відповідного транспортного засобу у всіх випадках вчинення такого злочину позбавляється або тимчасово обмежується у праві володіти, користуватися та розпоряджатися таким майном.

У Постанові Верховного Суду від 20 червня 2019 року (Справа № 751/11193/16) зазначено, що несправність транспортного засобу, що унеможливує його експлуатацію, не свідчить про відсутність складу злочину, передбаченого ст. 289 КК України [5]. Вва-

жаємо сумнівною такою позицією, оскільки навряд чи в такому випадку заподіюється чи створюється загроза заподіяння шкоди основному безпосередньому об'єкту складу кримінального правопорушення «незаконне заволодіння транспортним засобом».

Відповідно до п. 1 примітки до ст. 289 КК України, під незаконним заволодінням транспортним засобом слід розуміти вчинене умисно, з будь-якою метою, протиправне вилучення транспортного засобу будь-яким способом у власника або користувача всупереч їхній волі. В ч. 2 цієї статті як одну з кваліфікованих ознак даного складу злочину зазначено вчинення тих самих дій, поєднаних з насильством, що не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства. Відповідно до ч. 2 ст. 186 КК України такі дії є характерні для насильницького грабежу. В ч. 3 цієї статті, зокрема, мова йде про відповідні дії, поєднані з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства. Згідно із ст. 187 КК України такі дії свідчать про наявність розбою. Разом з тим, виникає питання, що необхідно розуміти під незаконним заволодінням транспортним засобом в основному складі злочину та в інших випадках наявності кваліфікованого і особливо кваліфікованого складу злочину. У п. 15 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті» від 23 грудня 2005 року № 14 роз'яснено, що таке заволодіння може бути вчинене таємно або відкрито, шляхом обману чи зловживання довірою, із застосуванням насильства або погроз [6].

Різні думки з цього питання наявні в кримінально-правовій літературі. Зокрема, О.О. Дудоров дотримується такої ж позиції, як і найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції, вважаючи, що аналізоване діяння може вчинятися шляхом крадіжки, грабежу чи шахрайства [7, с. 700]. На думку Р.В. Щупаків-

ського, відповідне діяння може бути вчинене шляхом крадіжки, ненасильницького грабежу, шахрайства, привласнення, розтрата або через зловживання службовим становищем, вимагання (без погрози насильства) або незаконне заволодіння чужим транспортним засобом без ознак викрадення (вчинене для поїздки, перевезення пасажирів, або вантажу, виконання певних робіт, тощо) [8, с. 40]. Ю.Ф. Іванов, здійснюючи кримінально-правову характеристику об'єктивної сторони даного складу злочину, пише тільки про шахрайство і вимагання, як способи незаконного заволодіння транспортним засобом [9, с. 16–17].

Вирішуючи питання щодо способів незаконного заволодіння транспортним засобом, потрібно звернути увагу на наявне словосполучення «всупереч їх волі». Один із авторів цієї статті вже звертав увагу на різне змістове навантаження словосполучення «всупереч їх волі» та «проти їх волі». «Коли певне суспільно небезпечне діяння вчиняється проти волі потерпілої особи, то остання про це не знає, а тому її воля не враховується. В тому разі коли суспільно небезпечне діяння вчиняється всупереч волі потерпілої особи, то вона знає і усвідомлює цей факт. Воля такої особи ігнорується і нехтується» [10, с. 156]. В контексті цього спробуємо визначити способи вчинення розглядуваного злочину. Загальновідомо, що відповідно до ст. 185 КК України, крадіжкою вважається таємне викрадення чужого майна. Вважається, що таємне викрадення майна має місце у таких випадках: 1) за викраденням того чи іншого майна ніхто не спостерігав, воно вчинене непомітно для інших осіб; 2) винувата особа вважала, що діє таємно, непомітно для інших, хоча насправді його дії спостерігалися сторонніми особами; 3) майно викрадається в присутності інших співучасників, або ж осіб, які будуть причетними до розкрадання, близьких родичів чи інших громадян, стосовно яких суб'єкт кримінального правопорушення впевнений, що вони ані не перешкоджатимуть вчиненню кримінального правопорушення, ані не повідомлять про вчинене відповідні правоохоронні органи; 4) майно викрадається в

присутності осіб, які завідомо для винуватої особи не здатні усвідомлювати відповідний факт вилучення майна; 5) майно викрадається в присутності осіб, які вважають, що вилучення майна відбувається на законних на перший погляд підставах й на таку ілюзію правомірності своїх дій розраховував суб'єкт кримінального правопорушення. Видається, що в жодному із наведених випадків вчинення такого кримінального правопорушення як «крадіжка» не враховується воля відповідної потерпілої особи. Проте, в судовій практиці таємне викрадення транспортних засобів оцінюється за ст. 289 КК України [11; 12].

«В тому разі, коли має місце заволодіння майном особи шляхом шахрайства, то потерпіла особа ніби за власним волевиявленням, яке не справжнє, а спотворене обманом чи зловживанням довірою зі сторони шахрая, передає майно. Факт протиправності заволодіння майном в момент вчинення дії не усвідомлюється ні особою, яка передає майно шахраю, ні іншими сторонніми особами. Тобто, під час шахрайства також не можна вважати, що заволодіння майном здійснюється всупереч волі потерпілої особи» [10, с. 156]. У постанові Верховного Суду України від 21 січня 2016 року у справі № 5-365кс15 зазначено, що «законодавча конструкція «будь-яким» означає, що перелік способів законодавцем не обмежено, і відсутній спосіб, який би не підпадав під цю конструкцію. Одним з таких способів є зловживання довірою. Крім цього, норми, передбачені статтями 289 та 190 КК, у разі встановлення факту заволодіння транспортним засобом співвідносяться як спеціальна і загальна. Згідно з правилами кваліфікації злочинів, якщо діяння, вчинене винною особою, одночасно підпадає під ознаки двох чи більше кримінально-правових норм, має місце конкуренція останніх. Завжди повинна застосовуватися та норма, яка охоплює з найбільшою повнотою всі фактичні ознаки вчиненого діяння. Вона має перевагу перед нормою, яка передбачає лише частину того, що вчинив злочинець» [13]. Найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції вказав

тут на аксіоматичне правило при кваліфікації кримінальних правопорушень, але навів при цьому аргументи? які тут не релевантні, а стосуються кваліфікації при наявності конкуренції частини і цілого! Ба більше, Верховний Суд України не мотивував чому саме спеціальну кримінально-правову норму розміщено законодавцем у ст. 289 КК України.

В тому випадку, коли має місце вчинення такого кримінального правопорушення, як вимагання, то доцільно розуміти, що для нього також є характерним те, що отримання майна відбувається ніби за волею потерпілої особи, однак це волевиявлення не справжнє, а спотворене, і є своєрідною реакцією на дії вимагателя, які полягають у вимозі передати майно чи право на майно, або ж здійснити дії майнового характеру під погрозою насильства над потерпілим чи його близькими родичами, обмеження прав, свобод або законних інтересів цих осіб, пошкодження чи знищення їхнього майна або майна, що перебуває в їхньому віданні чи під охороною, або розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці. Тобто, при здійсненні зазначеного кримінального правопорушення також немає підстав вважати, що відповідне суспільно небезпечне діяння як ознака об'єктивної сторони здійснюється всупереч волі потерпілої особи.

Наступними формами розкрадання, які доцільно в даному контексті розглянути, є привласнення, розтрата або заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем. Ці форми розкрадання мають низку спільних ознак, що стало підставою для об'єднання їх законодавцем в одній статті Особливої частини КК України. Насамперед, варто відзначити, що для цих трьох форм розкрадання обов'язково має бути наявне особливе правове становище суб'єкта кримінального правопорушення щодо майна яке виступає предметом відповідного складу кримінального правопорушення. Саме за цією ознакою названі способи розкрадання відрізняються від усіх інших, де винувата особа є сторонньою щодо майна, яке є предметом відповідного кримінального правопорушення. Майно, яке висту-

пає предметом розкрадання у формах передбачених в ст. 191 КК України, повинно бути наділене ознаками, загальними для майна, яке є предметом всіх форм розкрадання, а також додатковими ознаками, специфічними саме для розглядуваних. Зокрема, у п. 23 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини проти власності» від 6 листопада 2009 року зокрема, роз'яснено, що «предметом привласнення та розтрата є лише те чуже майно, яке було ввірене винній особі чи перебувало в її законному віданні, тобто таке майно, що знаходилося в неї на законних підставах і стосовно якого вона здійснювала повноваження щодо розпорядження, управління, доставки використання або зберігання тощо. При привласненні ці повноваження використовуються для повернення винною особою майна на свою користь, а при розраті – на користь інших осіб, зокрема це може бути відчуження майна іншим особам для споживання, як подарунок чи товар, в обмін на інше майно тощо. Заволодіння чужим майном шляхом зловживання

службовим становищем полягає в незаконному поверненні чужого майна на свою користь або на користь інших осіб з використанням службовою особою свого службового становища всупереч інтересам служби» [14]. На цій же позиції стоїть і діючий Верховний Суд [15]. У зв'язку із цим, при незаконному заволодінні майном будь-яким із даних трьох способів також не відбувається заволодіння ним всупереч волі власника чи користувача.

Висновки. Родовим об'єктом складу злочину «незаконне заволодіння транспортним засобом» є безпека руху та експлуатації транспорту. Основним безпосереднім об'єктом виступають відносини власності, а додатковим факультативним об'єктом може бути безпека функціонування транспортних засобів, життя і здоров'я людей тощо. Таким чином, з нашої точки зору діюча редакція ст. 289 КК України дає можливість визнавати способом вчинення аналізованого складу кримінального правопорушення тільки грабіж і заволодіння чужим транспортним засобом без ознак розкрадання.

Список використаних джерел:

1. Навроцький В.О. Наступність кримінального законодавства України (порівняльний аналіз КК України 1960 р. та 2001 р.). Київ : Атіка, 2001. 272 с.
2. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; / за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ : Юридична думка, 2004. 656 с.
3. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник 2-ге вид. / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; / за ред. проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 544 с.
4. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. 2-е вид. / за заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ : Дакор, 2008. 1428 с.
5. Постанова Верховного Суду у справі № 751/11193/16 від 20 червня 2019 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82599934> (дата звернення 09.10.2025).
6. Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-05#Text> (дата звернення 09.10.2025).
7. Дудоров О.О., Хавронюк М. І. Кримінальне право: навч. посіб. Київ : Ваїте, 2014. 944 с.
8. Щупаківський Р. В. Кримінальна відповідальність за незаконне заволодіння чужим транспортним засобом : монографія. Київ : Атіка, 2007. 160 с.
9. Іванов Ю. Ф. Незаконне заволодіння транспортним засобом: кримінально-правовий та кримінологічний аспекти : монографія. Київ : Паливода А.В. 2008. 108 с.
10. Максимович Р. Обман як наскрізне кримінально-правове поняття. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2019. Вип. 69. С. 153–160.
11. Рішення Самарівського міськрайонного суду Дніпропетровської області у справі № 183/2725/13-к від 22 травня 2013р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/31985268> (дата звернення: 09.10.2025).
12. Рішення Переяславського міського суду Київської області у справі № 373/1581/15-к від 12 червня 2015р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/44846845> (дата звернення: 09.10.2025).
13. Постанова Верховного Суду України у справі № 5-365кє15 від 21 січня 2016 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/55315147> (дата звернення 09.10.2025).

14. Про судову практику у справах про злочини проти власності: постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 р. № 10. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09> (дата звернення: 09.10.2025).

15. Постанова Верховного Суду у справі № 132/3441/20 від 24 жовтня 2024 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122638234> (дата звернення 09.10.2025).

References:

1. Navrotskyi, V.O. (2001). *Nastupnist kryminalnoho zakonodavstva Ukrainy (porivnialnyi analiz KK Ukrainy 1960 r. ta 2001 r.)* [Succession of the Criminal Law of Ukraine (comparative analysis of the Criminal Code of Ukraine of 1960 and 2001)]. Kyiv : Atika. 272 s [in Ukrainian].
2. *Kryminalne pravo Ukrainy. Osoblyva chastyna: pidruchnyk* (2004). [Criminal Law of Ukraine. Special part: textbook] / Yu.V. Aleksandrov, O.O. Dudorov, V.A. Klymenko ta in.; / za red. M.I. Melnyka, V.A. Klymenka. Kyiv : Yurydychna dumka. 656 s [in Ukrainian].
3. *Kryminalne pravo Ukrainy. Osoblyva chastyna: Pidruchnyk 2-he vyd.* (2005). [Criminal Law of Ukraine. Special part: Textbook 2nd edition] / M.I. Bazhanov, I.O.V. Baulin, V.I. Borysov ta in.; / za red. prof. M.I. Bazhanova, V.V. Stashysa, V.Ya. Tatsiia. Kyiv : Yurinkom Inter. 544 s [in Ukrainian].
4. *Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy. 2-e vyd.* (2008). [Scientific and practical commentary to the Criminal Code of Ukraine. 2nd ed.] / za zah. red. P.P. Andrushka, V.H. Honcharenka, Ye.V. Fesenska. Kyiv : Dakor. 1428 s [in Ukrainian].
5. *Postanova Verkhovnoho sudu u spravi № 751/11193/16 vid 20 chervnja 2019 r.* [Resolution of the Supreme Court in case No. 751/11193/16 of June 20, 2019]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82599934> (data zvernennia 09.10.2025) [in Ukrainian].
6. *Pro praktyku zastosuvannya sudamy Ukrainy zakonodavstva u spravakh pro deiaki zlochyny proty bezpeky dorozhnogo rukhu ta ekspluatatsii transportu, a takozh pro administratyvni pravoporushennia na transporti* : Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 23 hrudnia 2005 r. № 14. [On the practice of applying legislation by the courts of Ukraine in cases of certain crimes against road traffic safety and transport operation, as well as on administrative offenses in transport: Resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine dated December 23, 2005 No. 14]. Data onovlennia 19.12.2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-05#Text> (data zvernennia 09.11.2025) [in Ukrainian].
7. Dudorov, O.O., & Khavroniuk, M.I. (2014). *Kryminalne pravo: navch. posib.* [Criminal law: teaching manual]. Kyiv: Vaite. 944 s [in Ukrainian].
8. Shchupakivskyi, R.V. (2007). *Kryminalna vidpovidalnist za nezakonne zavorodinnia chuzhym transportnym zasobom: monohrafiia* [Criminal liability for illegal seizure of another person's vehicle: monograph]. Kyiv: Atika. 160 s [in Ukrainian].
9. Ivanov, Yu.F. (2008). *Nezakonne zavorodinnia transportnym zasobom: kryminalno-pravovi ta kryminolohichni aspekty* : monohrafiia [Illegal seizure of a vehicle: criminal law and criminological aspects: monograph]. Kyiv: Palyvoda A.V. 108 s [in Ukrainian].
10. Maksymovych, R. (2019). *Obman yak naskrizne kryminalno-pravove poniattia* [Fraud as a cross-cutting criminal law concept]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia yurydychna*, 69, 153–160 [in Ukrainian].
11. *Rishennia Samarivskoho miskraionnoho sudu Dnipropetrovskoi oblasti u spravi № 183/2725/13-k vid 22 travnia 2013 r.* [Decision of the Samarivskyi City District Court of Dnipropetrovsk Region in case No. 183/2725/13-k dated May 22, 2013]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/31985268> (data zvernennia: 09.10.2025) [in Ukrainian].
12. *Rishennia Pereiaslavskoho miskoho sudu Kyivskoi oblasti u spravi № 373/1581/15-k vid 12 chervnia 2015 r.* [Decision of the Pereiaslav City Court of Kyiv Region in case No. 373/1581/15-k dated June 12, 2015]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/44846845> (data zvernennia: 09.10.2025) [in Ukrainian].
13. *Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy u spravi № 5-365ks15 vid 21 sichnia 2016 r.* [Resolution of the Supreme Court of Ukraine in case No. 5-365ks15 dated January 21, 2016]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/55315147> (data zvernennia 09.10.2025) [in Ukrainian].
14. *Pro sudovu praktyku u spravakh pro zlochyny proty vlasnosti: postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 6 lystopada 2009 r. № 10* [On judicial practice in cases of crimes against property: Resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine dated November 6, 2009 No. 10]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09> (data zvernennia: 09.10.2025) [in Ukrainian].
15. *Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi № 132/3441/20 vid 24 zhovtnia 2024 r.* [Resolution of the Supreme Court in case No. 132/3441/20 dated October 24, 2024]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122638234> (data zvernennia 09.10.2025) [in Ukrainian].

